Geç Atamada Parasal Kayıp Davası

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	30.06.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/72232	Anayasa 36, Anayasa 13, İYUK 7, İYUK 10, İYUK 11

ÖZET

Sınav sorularının iptali sonrası başarılı sayılıp geç atanan kamu görevlisinin parasal kayıp davası, 2011 sınav sonucuna dava açılmadığı gerekçesiyle süreden reddedildi. AYM bu yorumu öngörülemez ve katı bularak mahkemeye erişim hakkının ihlaline karar verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/gec-atama-parasal-hak-kaybi-dava-suresi-aym-2022-72232/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/72232)

Karar Tarihi: 30/6/2026

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, defterdarlık uzmanlığı kadrosuna geç atama yapılmasından dolayı uğranılan parasal hak kayıplarının tazmini için açılan davanın süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 18/7/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon; mahkemeye erişim hakkı dışındaki şikâyetin kabul edilemez olduğuna, anılan hakka ilişkin şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm

tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, veri hazırlama ve kontrol işletmeni olarak çalışmaktayken Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü (idare) tarafından 26/2/2011 tarihinde yapılan muhasebe uzmanlığı yazılı sınavına katılmıştır. Sınavda sorulan soruların bir kısmı Ankara 13. İdare Mahkemesinin 20/4/2012 tarihli kararıyla, bir kısmı ise Ankara 9. İdare Mahkemesinin 29/11/2013 tarihli kararıyla iptal edilmiştir. Söz konusu kararlar, yargı yollarından geçerek kesinleşmiştir.

6. 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 17. maddesi ile muhasebe uzmanlığı kadro ünvanı defterdarlık uzmanlığı olarak değiştirilmiştir.

7. Katıldığı sınavda önce başarısız olarak değerlendirilen başvurucu, iptal kararları sonrası yeniden yapılan değerlendirmede başarılı sayılmış ve söz konusu sınav sonucu 18/3/2014 tarihinde ilan edilmiştir. Başvurucu, gerekli eğitim ve tez aşamalarını tamamlayıp 5/11/2015 tarihinde defterdarlık uzmanlığı kadrosuna atanmıştır. Atama onayı 11/11/2015 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

8. Başvurucu, geç atanması nedeniyle 15/1/2012-15/10/2015 tarihleri arasındaki döneme ilişkin defterdarlık uzmanlığı kadrosuna ait mali hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesi talebiyle 27/11/2015 tarihinde yaptığı başvurunun reddi üzerine Ankara 8. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Başvurucu; dava dilekçesinde kendisiyle aynı sınava giren emsallerinin 15/1/2012 tarihinden itibaren defterdarlık uzmanlığı kadrosunun mali haklarından yararlandığını, idarenin hatalı soru hazırlamasının ve bu soruların yargı kararıyla iptal edilmesinin hizmet kusuru teşkil ettiğini belirtmiştir. Başvurucu, geçmişe dönük kırk altı aylık döneme ilişkin parasal kaybının yasal faiziyle birlikte ödenmesini talep etmiştir.

9. Mahkeme 19/2/2019 tarihli kararıyla davanın reddine karar vermiştir. Mahkeme kararında katılacağı sözlü sınavda başarılı kabul edileceğinin ihtimal ve tahmin niteliğinde olduğunu, tam ve kesin bir zarardan söz edilemeyeceğini, soru iptaline karar verilmesinin doğrudan atanması sonucunu doğurmayacağını, aksine muhtemel bir zararın dava konusu edildiğini belirtmiştir. Ayrıca fiilen defterdarlık uzmanlığı kadrosunda çalışmadığı sürenin mali haklarından faydalanmasının hukuken mümkün bulunmadığını ifade etmiştir.

10. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf başvurusunda bulunmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesince (Bölge İdare Mahkemesi) 29/4/2022 tarihinde davanın süre aşımı nedeniyle reddine kesin olarak karar verilmiştir. Kararda başvurucunun 27/11/2015 tarihli başvurusunun 26/2/2011 tarihli sınavla ilgili yeni bir işlemin yapılması isteğine yönelik olduğu

belirtilmiştir. Bu nedenle dava konusu işlemin 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesi kapsamında bağımsız bir işlem kurulması amacına yönelik bir başvuru olarak değerlendirilmesine imkân bulunmadığı kabul edilmiştir. Başvurucunun 26/2/2011 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarısız olduğu ve bu işleme karşı dava açmadığı, başarısız sayılma işlemine ilişkin dava açma süresinin geçirildiği ifade edilmiştir. Geçmişe dönük olarak yoksun kaldığı parasal haklarının ödenmesi istemiyle 27/11/2015 tarihinde yaptığı başvurunun sona ermiş bulunan dava açma süresini yeniden başlatmayacağı açıklanmıştır.

11. Nihai karar başvurucu tarafından 20/6/2022 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

12. İlgili hukuk için bkz. [1. B.], B. No: 2018/19595, 3/5/2023, §§ 15-21.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Anayasa Mahkemesinin 30/6/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

14. Başvurucu; Bölge İdare Mahkemesinin dava konusu talebini yanlış değerlendirdiğini, kararın 26/2/2011 tarihinde yapılan sınavda başarısız sayılmasına karşı dava açmadığı gerekçesine dayandığını, halbuki bazı soruların iptali sonrası yapılan değerlendirmede sınavda başarılı sayıldığını ve akabinde uzman olarak atandığını, talebinin geç atama dolayısıyla uğradığı parasal hakların tazminine yönelik olduğunu belirtmiştir. Bölge İdare Mahkemesinin süre ret kararı nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Bakanlık görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

16. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı yönünden incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden
a. Müdahalenin Varlığı

18. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir ([2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52; [1. B.], B. No: 2016/67737, 19/11/2019, § 46). Somut olayda davanın süre

aşımından reddedilerek esasının incelenmemesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğu görülmektedir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

19. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

20. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(i) Kanunilik

21. Olayda Bölge İdare Mahkemesi, davayı süre aşımı nedeniyle reddederken 2577 sayılı Kanun'un 7. ve 11. maddelerine dayanarak sonuca varmıştır. Dolayısıyla başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

(ii) Meşru Amaç

22. Dava açmanın bir süreye bağlanmasının meşru amacının ne olduğu hususu, benzer nitelikteki başvurularda Anayasa Mahkemesi tarafından müteaddit defa incelenmiştir. Anayasa Mahkemesince bu incelemelerinde idari işlem ya da eylemlere karşı açılacak davalarda süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadesiyle idari istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amacı bulunduğuna işaret edilmiştir (daha ayrıntılı değerlendirme için bkz. [1. B.], B. No: 2014/5, 25/10/2017, §§ 54, 55; [2. B.], B. No: 2014/17714, 26/10/2017, §§ 48, 49; [1. B.], B. No: 2014/12354, 9/11/2017, § 52).

(iii) Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

23. Dava açma sürelerini düzenleyen, son derece karışık ve dağınık olan bir mevzuatın aşırı şekilci (katı) yorumu mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir. Özellikle başvuru merci ve süresi gösterilmeyen işlemlerle ilgili davalarda mahkemelerin usul kurallarını yorumlarken mahkemeye erişim hakkını aşırı sınırlandıracak şekilde katı yorumdan kaçınmaları gerekir ([1. B.], B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 40). Bu nedenle mahkemeler usul kurallarını uygularken yargılamanın hakkaniyetine zarar getirecek ölçüde katı şekilcilikten kaçınmaları gerektiği gibi kanunla öngörülmüş usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak ölçüde aşırı esneklikten de kaçınmalıdır ([1. B.], B. No: 2012/660, 7/11/2013, § 65). Bu kapsamda mevzuatta öngörülen dava açma süresine ilişkin kuralların hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedeniyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir ([2. B.], B. No: 2014/13156,

20/4/2017, § 38).
24. Bu bağlamda dava açma süresinin işlemeye başladığı an mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahale ölçülülük kapsamında büyük önem taşımaktadır ([GK], B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 66). Vurgulamak gerekir ki dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirleme ve mevzuatı bu yönüyle yorumlama görevi esasen mahkemelere aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi yoktur. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili mahkemelerin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir ([1. B.], B. No: 2014/18135, 20/9/2017, § 46).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

25. Hak arama özgürlüğünün bağlandığı usul kurallarına uyulmaması nedeniyle uyuşmazlıkların esası hakkında karar verilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin idari istikrarın sağlanması amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir. İncelenen olayda değerlendirilmesi gereken mesele, başvurucunun istinaf talebinin kanun yolu incelemesine konu yapılmamasının mahkemeye erişim hakkına orantısız bir müdahale oluşturup oluşturmadığıdır.

26. Bölge İdare Mahkemesi, başvurucunun istemini 26/2/2011 tarihinde yapılan sınavda başarısız sayılma işlemine bağlı bir talep olarak değerlendirmiştir. Başvurucunun söz konusu sınav sonucuna karşı süresinde dava açmadığını vurgulayarak uzman olarak atanmasından sonra yapılan başvurunun da dava süresini canlandırmayacağını kabul etmiştir. Ancak 26/2/2011 tarihli sınavdaki soruların bir kısmının kesinleşmiş yargı kararlarıyla iptali üzerine idare tarafından yeniden değerlendirme yapılarak anılan sınavda başarılı olanların listesi yeniden oluşturulmuş ve 18/3/2014 tarihinde ilan edilmiştir. Başvurucu da bu listede başarılı olanlar arasında yer almıştır. Başvurucu, sözlü sınav ve daha sonraki eğitim ve tez yazımı aşamalarını da tamamlayarak idare tarafından 5/11/2015 tarihinde defterdarlık uzmanı olarak atanmıştır.

27. Başvuruya konu yargılama sürecinde başvurucunun dilekçelerinde idarenin giriş sınavında sorduğu hatalı soruların yargı kararıyla iptal edildiğini, idarenin hizmet kusurunun bu şekilde ortaya konulduğunu belirttiği, defterdarlık uzmanlığına ait mali haklara idarenin kusurlu davranışı nedeniyle geç ulaştığını iddia ettiği görülmektedir. Dolayısıyla hukuka aykırı gecikme yaşanmamış olsaydı idari sürecin olağan akışı içinde başvurucu hangi tarihte defterdarlık uzmanlığına atanacaksa o tarihten itibaren oluşan parasal hak kayıplarının karşılanması talebiyle dava açtığı anlaşılmaktadır.

28. Buna göre ilgili sınavda ve daha sonraki aşamalarda idare tarafından başarılı bulunarak uzman olarak atanmış olan başvurucunun başarısız olduğu ve dava açmadığı kabulüyle davanın süresinde olmadığı şeklindeki yorumun başvurucu açısından öngörülebilir olmadığı görülmektedir.

29. Dolayısıyla Bölge İdare Mahkemesinin dava açma süresinin başladığı tarihi belirlemesine ilişkin öngörülebilir olmayan yorumunun mahkemeye erişim hakkına yönelik katı bir yorum olduğu, bu yorumun başvurucu üzerinde ağır bir külfete sebebiyet verdiği, bu suretle başvurucunun

katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçlarla karşılaştırıldığında orantısız olduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçüsüz olduğu kanaatine varılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.
31. Başvurucu uğradığı parasal hak kayıplarının telafi edilmediğini, kendisiyle aynı durumda olan kişilerin lehine yargı kararları verildiğini belirterek mülkiyet hakkı ve eşitlik ilkesinin; istinaf aşamasında kararın kesin verildiğini, temyiz kanun yoluna başvuramaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Mahkemeye erişim hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde başvurucunun bu iddialarının ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI. GİDERİM

32. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 35.000 TL maddi ve 70.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

33. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

34. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

35. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesine (E.2021/189, K.2022/1489) iletilmek üzere Ankara 8. İdare Mahkemesine (E.2016/1440, K.2019/267) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,
H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 30/6/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.